

Judikatūras krājums

ĢENERĀLADVOKĀTA NĪLO JĒSKINENA [NĪLO JÄÄSKINEN]
SECINĀJUMI,
sniegti 2013. gada 18. jūnijā¹

Apvienotās lietas C-241/12 un C-242/12

Shell Nederland Verkoopmaatschappij BV un Belgian Shell NV

(Rechtbank te Rotterdam (Nīderlande) lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu)

Vide — Regula (EEK) Nr. 259/93 par uzraudzību un kontroli attiecībā uz atkritumu pārvaldījumiem — Direktīva 2006/12/EK par atkritumiem — Atkritumu jēdziens — Specifikācijām neatbilstoši produkti, kas rodas nejaušas piesārņošanas rezultātā

I – Ievads

1. Izskatāmajā lietā jautājums ir par to, vai *Shell Nederland Verkoopmaatschappij BV* un *Belgian Shell* (turpmāk tekstā abi kopā saukti – “*Shell*”) ir iesaistījušies atkritumu pārvaldīšanā, nogādājot uz vienu no savām uzņēmējdarbības veikšanas vietām Nīderlandē vairāk nekā 333 000 kilogramu naftas produktu, ko atdevis atpakaļ pircējs Beļģijā. Šis pircējs nevarēja uzglabāt vai paturēt minēto naftas produktu tā neatbilstošā sastāva dēļ, kas nejauši radās iekraušanas laikā sākotnējā produkta pārvaldīšanas procesā no Nīderlandes uz Beļģiju. Būtībā vienīgais jautājums, par ko valsts iesniedzējtiesa ir lūgusi padomu pret *Shell* ierosināta kriminālprocesa par ES un Nīderlandes tiesību aktos paredzēto procedūras noteikumu attiecībā uz atkritumu pārvaldīšanu nepildīšanu laikā, ir noteikt, vai attiecīgais naftas produkts ir “atkritumi”².

2. Padomes 1993. gada 1. februāra Regulas (EEK) Nr. 259/93 par uzraudzību un kontroli attiecībā uz atkritumu pārvaldījumiem Eiropas Kopienā, ievēšanu tajā un izvešanu no tās³ 3. panta 1. punktā ir paredzēts, ka pirms nosūtīšanas par to tiek paziņots galamērķa kompetentajām iestādēm, un Regulas Nr. 259/93 5. panta 1. punktā ir noteikts, ka pārvaldījums nevar notikt bez atļaujas saņemšanas. Abi minētie pienākumi ir LESD 191. panta 2. punktā minētā piesardzības principa sastāvdaļas⁴, un nav apstrīdēts tas, ka *Shell* ne paziņoja par naftas produkta pārvaldīšanu atbildīgajām iestādēm, ne arī bija saņēmis atļauju veikt pārvaldījumu.

1 — Oriģinālvaloda – angļu.

2 — Ar Tiesas 2012. gada 2. jūlija rīkojumu tika apvienotas *Rechtbank te Rotterdam* notiekošās atsevišķās tiesvedības pret *Shell Nederland Verkoopmaatschappij BV* un *Belgian Shell BV*.

3 — OV L 30, 1. lpp., ar pēdējiem grozījumiem, ciktāl tas attiecas uz šo lietu, kas izdarīti ar Komisijas 1999. gada 24. novembra Lēmumu 1999/816/EEK saskaņā ar 16. panta 1. punktu, 42. panta 3. punktu, II, III, IV un V pielikumu Padomes Regulā (EEK) Nr. 259/93 par uzraudzību un kontroli attiecībā uz atkritumu pārvaldījumiem Eiropas Kopienā, ievēšanu tajā un izvešanu no tās (OV L 316/45. lpp.). Ievērojiet, ka saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes 2006. gada 14. jūnija Regulas (EK) Nr. 1013/2006 par atkritumu sūtījumiem (OV L 190, 1. lpp.) 61. pantu Regula Nr. 259/93 tika atcelta no 2007. gada 12. jūlija. Tomēr, ņemot vērā, ka izskatāmajā lietā aplūkots laika posms ir 2006. gada septembris, uz to *ratione temporis* attiecas Regula Nr. 259/93.

4 — Tomēr ievērojiet, ka Līguma noteikums, kas attiecas uz piesardzības principu, kas *ratione temporis* ir piemērojams izskatāmajā lietā, ir EKL 174. panta 2. punkts.

II – Atbilstošās tiesību normas

3. Tiesību normas, kas ir nozīmīgas saistībā ar šo strīdu, norāda uz saikni starp Eiropas Parlamenta un Padomes 2006. gada 5. aprīļa Direktīvā 2006/12/EK par atkritumiem (kas stājas spēkā 2006. gada 17. maijā)⁵ iekļauto atkritumu definīciju un Regulā Nr. 259/93 paredzētajiem pienākumiem. Tā ir šāda.

A – Regula Nr. 259/93

4. Regulas Nr. 259/93 preambulas sestajā, devītajā un astoņpadsmitajā apsvērumā ir paredzēts:

“(6) tā kā ir svarīgi atkritumu pārvaldījumu uzraudzību un kontroli organizēt tā, lai ņemtu vērā vajadzību saglabāt, aizsargāt un uzlabot vides kvalitāti;

[..]

(9) tā kā par atkritumu pārvaldījumiem iepriekš ir jāpaziņo kompetentajām iestādēm, lai tās būtu pienācīgi informētas jo īpaši par atkritumu veidu, pārvietošanu un apglabāšanu vai pārstrādi, kas ļautu šīm iestādēm veikt visus vajadzīgos pasākumus cilvēku veselības un vides aizsardzībai, ieskaitot iespēju izvirzīt pamatotus iebildumus pret pārvaldījumu;

[..]

18) tā kā nelikumīgas atkritumu pārvaldāšanas gadījumā personai, kuras rīcība ir radījusi šādu nelikumīgu pārvaldāšanu, atkritumi ir jāpieņem atpakaļ un/vai jāapglabā vai jāpārstrādā alternatīvā un videi drošā veidā; tā kā, ja šī persona to nedara, atkarībā no situācijas ir jāiejaucas nosūtītājās valsts vai glāmērķa valsts kompetentajām iestādēm”.

5. Regulas Nr. 259/93 2. panta a), i) un k) punktā ir noteikts:

“Šajā regulā:

a) “atkritumi” ir tie, kas definēti Direktīvas 75/442/EEK 1. panta a) [..]punktā;

[..]

i) “apglabāšana” atbilst Direktīvas 75/442/EEK 1. panta e) [..]punktā dotajai definīcijai;

[..]

k) “pārstrāde” atbilst Direktīvas 75/442/EEK 1. panta f) [..]punktā dotajai definīcijai;

[..].”⁶

5 — OV L 114, 9. lpp., skat. 21. pantu. Atkritumu pārvaldāšanas definīcijas un uzraudzības tiesību aktu izstrādāšanas vēsture ir šāda. Padomes 1975. gada 15. jūlija Direktīvas 75/442/EEK par atkritumiem (OV L 194, 39. lpp.) 1. pantā bija noteikta atkritumu definīcija, kurā pienākums no tiem atbrīvoties bija jāparedz valsts tiesībās. Atkritumu definīciju Kopienā paredzēja ar Padomes 1991. gada 18. marta Direktīvu 91/156/EK, ar ko grozīja Direktīvu 75/442 (OV L 78, 32. lpp.), un vēlāk tika noteikta Direktīvas 2006/12 (OV L 114, 9. lpp.) 1. panta 1. punktā (minēta šī sprieduma 11. punktā). Šī ir atkritumu definīcija, kas piemērojama *ratione temporis* Regulai Nr. 259/93 un šajā lietā. Tomēr no 2010. gada 12. decembra Direktīva 2006/12 tika atcelta ar 41. pantu Eiropas Parlamenta un Padomes 2008. gada 19. novembra Direktīvā 2008/98/EK par atkritumiem un par dažu direktīvu atcelšanu (OV L 312, 3. lpp.).

6 — Bet skat. 5. piezīmi attiecībā uz atkritumu, apglabāšanas un pārstrādes jēdzienu, kas bija spēkā *ratione temporis*.

6. Regulas Nr. 259/93 II sadaļa ar nosaukumu “Atkritumu pārvadājumi starp dalībvalstīm” ietver A nodaļu ar nosaukumu “Apglabāšanai paredzētie atkritumi”. Regulas Nr. 259/93 3. panta 1. punktā, kas ietverts šajā nodaļā, ir paredzēts:

“Ja paziņotājs ir nodomājis nosūtīt apglabāšanai paredzētos atkritumus no vienas dalībvalsts uz otru un/vai vest tos caur vienu vai vairākām dalībvalstīm tranzītā, neierobežojot 25. panta 2. punkta un 26. panta 2. punkta noteikumus, viņš par to paziņo galamērķa kompetentajām iestādēm un nosūta paziņojuma kopiju nosūtītāja un tranzīta kompetentajām iestādēm, kā arī kravas saņēmējam.”

7. Regulas Nr. 259/93 5. panta 1. punktā ir noteikts:

“Pārvadājums var notikt tikai pēc tam, kad paziņotājs ir saņēmis atļauju no galamērķa kompetentās iestādes.”

8. II sadaļas B nodaļas nosaukums ir “Pārstrādei paredzētie atkritumi”. Regulas Nr. 259/93 6. panta 1. punktā ir paredzēts:

“1. Gadījumos, kad paziņotājs gatavojas atkritumus, kas iekļauti III pielikumā, nosūtīt pārstrādei no vienas dalībvalsts uz otru dalībvalsti un/vai vest tos tranzītā caur vienu vai vairākām dalībvalstīm, un, neierobežojot 25. panta 2. punkta un 26. panta 2. punkta noteikumus, viņš par to paziņo galamērķa kompetentajai iestādei un nosūta paziņojuma kopijas nosūtītāja un tranzīta kompetentajām iestādēm, kā arī kravas saņēmējam.”

9. 26. pantā ir noteikts:

“1. Jebkurš veiktais pārvadājums:

- a) par ko nav paziņots visām iesaistītajām kompetentajām iestādēm atbilstoši šīs regulas noteikumiem vai
- b) par ko nav saņemta iesaistīto kompetento iestāžu piekrišana atbilstoši šīs regulas noteikumiem, vai

[..]

tiek uzskatīts par nelikumīgu pārvadājumu.

[..]

5. Dalībvalstis veic attiecīgas tiesiskās darbības, lai aizliegtu nelikumīgos pārvadājumus un par tiem sodītu.”

B – *Direktīva 2006/12*

10. Direktīva 2006/12 stājās spēkā 2006. gada 17. maijā. Tās preambulas 2., 3. un 4. apsvērumā ir noteikts:

- “(2) Atkritumu apsaimniekošanas noteikumu galvenajiem mērķiem ir jābūt cilvēku veselības aizsardzībai un vides aizsardzībai pret kaitējumu, ko rada atkritumu savākšana, pārvadāšana, apstrāde, uzglabāšana un noglabāšana.
- (3) Vajadzīga kopīga terminoloģija un atkritumu definīcija, lai uzlabotu atkritumu apsaimniekošanas efektivitāti Kopienā.

- (4) Efektīvi un saskanīgi atkritumu apglabāšanas noteikumi un atkritumu vērtības palielināšanas noteikumi būtu jāattiecina – ar dažiem izņēmumiem – uz kustamu mantu, no kuras tās īpašnieks grib atbrīvoties vai no kuras viņam ir jāatbrīvojas.”

11. Direktīvas 2006/12 1. panta 1. punktā ir noteikts:

“Šajā direktīvā:

- a) “atkritumi” ir jebkura viela vai priekšmets, kas ir iekļauts I pielikumā noteiktajās kategorijās un no kā īpašnieks atbrīvojas, ir nodomājis atbrīvoties vai ir spiests atbrīvoties;
- b) “radītājs” ir ikviens, kura darbība rada atkritumus (“sākotnējais radītājs”) un/vai ikviens, kas nodarbojas ar atkritumu priekšapstrādi, sajaukšanu vai citām darbībām, kuru rezultātā mainās atkritumu īpašības vai sastāvs;
- c) “īpašnieks” ir atkritumu ražotājs vai fiziska vai juridiska persona, kuras īpašumā atrodas atkritumi;

[..]

- e) “apglabāšana” ir jebkuras darbības, kas minētas II A pielikumā;

- f) “reģenerācija” ir jebkuras darbības, kas minētas II B pielikumā;

[..].”

12. Direktīvas 2006/12 20. pantā ir noteikts:

“Direktīvu 75/442/EEK atceļ, neskarot dalībvalstu pienākumus attiecībā uz termiņiem direktīvas transponēšanai valsts tiesību aktos, kā izklāstīts III pielikuma B daļā.

Atsauces uz atcelto direktīvu uzskata par atsaucēm uz šo direktīvu un lasa saskaņā ar IV pielikumā doto korelācijas tabulu.”⁷

III – Strīds pamattiesvedībā un prejudiciālie jautājumi

13. 2006. gada 3. septembrī *Shell* iekrāva kuģī tā saukto *Ultra Light Sulphur Diesel (ULSD)* un piegādāja kādam klientam Beļģijā (*Gebr. Carens B. V. B. A.*, turpmāk tekstā – “*Carens*”). Iekraujot kuģī, cisternas nebija pilnībā tukšas, kādēļ *ULSD* sajaucās ar *Methyl Tertiary Butyl Ether (MTBE)*.

14. Šis sajaukšanās rezultātā *ULSD* vairs neatbilda noligtajām preces specifikācijām un *Carens* to vairs nevarēja izmantot sākotnēji iecerētajam mērķim, proti, *Carens* to pārdotu kā dīzeļdegvielu degvielas uzpildes stacijā. Maisījuma uzliesmošanas temperatūra šim nolūkam bija pārāk zema. Turklāt, pamatojoties uz savu vides atļauju, *Carens* nedrīkstēja uzglabāt maisījumu ar šādu uzliesmošanas temperatūru. *ULSD* un *MTBE* maisījums tika konstatēts pēc tam, kad sūtījums tika piegādāts *Carens* Beļģijā. Saskaņā ar Komisijas rakstiskajiem apsvērumiem laikā starp 2006. gada 20. un 22. septembri *Shell* aizveda sūtījumu atpakaļ uz Nīderlandi, kur tas sūtījumu no jauna sajauca, lai pārdotu kā degvielu. Kā jau minēts iepriekš, *Shell* neveica nekādu paziņošanu atbilstoši Regulai Nr. 259/93 un nelūdza atļauju pirms sūtījuma veikšanas.

7 — Regulas (EK) Nr. 1013/2006 par atkritumu sūtījumiem 2. panta 1. punktā ir paredzēts, ka “atkritumi” ir definēti Direktīvas 2006/12 1. panta 1. punkta a) apakšpunktā. Kā ir izskaidrots 5. zemsvirtras piezīmē, uz konkrēto lietu attiecas *ratione temporis* tikai Regula Nr. 259/93, nevis Regula Nr. 1013/2006.

15. *Rechtbank Rotterdam* tika ierosināta krimināllieta pret *Shell*. Prokurors apgalvo, ka laikā no 2006. gada 20. līdz 22. septembrim vai ap šo laiku *Barendrecht* un/vai Roterdamā, jebkurā gadījumā Nīderlandē un Eiropas Savienības teritorijā, *Shell* īstenoja darbību/darbības, kas minētas Regulas Nr. 259/93 26. panta 1. punktā, proti, tas no Beļģijas Nīderlandē motortankkuģi *Nimitz* nogādāja atkritumus, proti, (aptuveni 333 276 kilogramus) degvielas eļļas un/vai dīzeļeļļas, kas piesārņota ar *MTBE*, katrā ziņā eļļu atkritumus, kas noteikti ir Regulas Nr. 259/93 III pielikumā pie koda AC 030 minētie atkritumi. Šis pārvadājums tika veikts bez paziņošanas un/vai atļaujas saņemšanas no attiecīgajām kompetentajām iestādēm saskaņā ar Regulu Nr. 259/93.

16. Šajos apstākļos *Rechtbank* uzdeva šādus prejudiciālus jautājumus:

- “1) Vai dīzeļa sūtījums ir uzskatāms par atkritumiem [Regulas Nr. 259/93 un Regulas Nr. 1013/2006] izpratnē šādos apstākļos:
- a) sūtījumu veido *Ultra Light Sulphur Diesel*, kas nejauši ir sajaukts ar *Methyl Tertiary Butyl Ether*;
 - b) pēc piegādes pircējam izrādās, ka sūtījums – sajaukuma dēļ – neatbilst starp pircēju un pārdevēju noligtajām īpašībām un tādējādi tas ir produkts, kas neatbilst specifikācijām;
 - c) sūtījumu – pēc pircēja sūdzības – saskaņā ar pirkuma līgumu pārdevējs paņem atpakaļ un atmaksā pirkuma maksu;
 - d) pārdevējam ir iecere sūtījumu – sajaucot vai nesajaucot ar citu produktu – atkal laist tirgū?
- 2) Ja uz 1) jautājumu tiek atbildēts apstiprinoši:
- a) vai iepriekš minētajos apstākļos ir norādāms kāds brīdis, no kura tas tā ir;
 - b) vai sūtījuma statuss mainās [atpakaļ] uz neatkritumiem kādā brīdī starp piegādi pircējam un jaunu sajaukšanu, ko veic pārdevējs vai kas tiek veikta viņa vārdā, un, ja tas tā ir, kurā brīdī?
- 3) Vai atbildi uz 1) jautājumu ietekmē tas:
- a) ka sūtījumu varētu izmantot kā degvielu tāpat kā tīru *ULSD*, bet sava zemās uzliesmošanas temperatūras dēļ tas vairs neatbilst (drošības) prasībām;
 - b) ka jaunā sastāva dēļ pārdevējs nevarēs uzglabāt sūtījumu atbilstoši vides atļaujai;
 - c) ka pircējs nevarēs izmantot sūtījumu mērķim, kādam tas tika nopirkts, proti, dīzeļdegvielas pārdošanai degvielas uzpildes stacijās;
 - d) ka pircējs vēlējas nodot sūtījumu atpakaļ pārdevējam saskaņā ar pirkuma līgumu;
 - e) ka pārdevējam tiešām bija nodoms, paņemot atpakaļ sūtījumu, to pārstrādāt, veicot sajaukšanu, un laist to atpakaļ tirgū;
 - f) ka sūtījumu ir iespējams atgriezt tā sākotnēji vēlamajā stāvoklī vai pārstrādāt par produktu, ko var tirgot par cenu, kas ir tuvu sākotnējā *ULSD* sūtījuma tirgus vērtībai;
 - g) ka sākotnējā stāvokļa iegūšana/pārstrāde ir ierasts ražošanas process;
 - h) ka sūtījuma tirgus vērtība stāvoklī, kādā tas bija, kad pārdevējs to paņēma atpakaļ, (gandrīz) atbilda tāda produkta cenai, kas atbilst noligtajām īpašībām;

- i) ka atpakaļ paņemtais sūtījums stāvoklī, kādā tas bija atpakaļ paņemšanas brīdī, bez pārstrādes varēja tikt pārdots tirgū;
- j) ka tādu produktu kā sūtījuma tirdzniecība ir ierasta un tirdzniecībā netiek uzskatīta par atkritumu tirdzniecību?”

17. *Shell*, Nīderlandes valdība un Komisija iesniedza rakstveida apsvērumus. Visi minētie piedalījās 2013. gada 6. martā notikušajā tiesas sēdē.

IV – Analīze

A – Apsvērumi par atkritumu jēdzienu

18. Būtībā un neskatoties uz uzdoto jautājumu garumu, manuprāt, tiesību akti un attiecīgā judikatūra sniedz skaidru atbildi uz lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu. Problēmas būtība ir tajā, ka *Shell* nav paziņojis par naftas produkta pārvadāšanu un saņēmis atļauju, kaut arī tas bija nejausi piesārņots.

19. Uz maisījumu, ko *Shell* pārvadāja no Beļģijas uz Nīderlandi, var attiecināt vairākas no Direktīvas 2006/12 I pielikumā minētajām kategorijām, kā, piemēram, Q2 “Produkti, kas neatbilst specifikācijām”, Q4 “Nokrituši, izlijuši, pazuduši vai citādos starpgadījumos cietuši materiāli, ieskaitot jebkurus materiālus, aprīkojumu utt., kas piesārņots kāda neparedzēta gadījuma rezultātā” vai Q12 “Piesārņoti materiāli (piem., ar polihlordifeniliem piesārņotas eļļas u.c.)”⁸.

20. Neviens no minētajiem faktoriem nav pārliecinošs pats par sevi, jo Direktīvas 2006/12 I pielikumā esošais kategoriju saraksts nav izsmeļošs. Saskaņā ar Q16. punktu tas attiecas uz “jebkuriem materiāliem, vielām vai produktiem, kas nav iekļauti iepriekšminētajās kategorijās”. Tālāk saraksts ir paredzēts tikai kā vadlīnijas, un atkritumu klasifikācija ir jāveic, galvenokārt ņemot vērā to īpašnieka darbības un termina “atbrīvoties” nozīmes⁹.

21. Tomēr tie ir faktori, kas apstiprina viedokli, ka šajā lietā aplūkotā viela ir atkritumi. Tā tas ir, sākot no brīža, kad *ULSD* tika nejausi piesārņota ar *MTBE*, līdz brīdim, kad tā tika iejaukta jaunā sajaukumā, proti, citiem vārdiem sakot, atgūta¹⁰.

22. *Shell* lietas izklāsts balstās uz šādiem argumentiem. Tiek apgalvots, ka produkti, kas neatbilst specifikācijām, tādi kā izskatāmā piesārņotā degviela, nevar tikt uzskatīti par atkritumiem un, ja tos varētu par tādiem uzskatīt, tad nenovēršami tiktu nesamērīgi ierobežota tirdzniecība; ka degviela tika atdota atpakaļ atbildētājam, ņemot vērā prasības, ko saskaņā ar līgumu bija noteicis pircējs Beļģijā, nevis tāpēc, ka tā bija uzskatāma par “atkritumiem”; ka degvielai joprojām bija ekonomiska vērtība, tādējādi tā nekļuva par atkritumiem; ka *Shell* plānoja šo produktu pārdot tālāk, pēc tam, kad tā to atgūtu Beļģijā (vai nu atkārtoti sajaucot, vai atkārtoti pārdodot tādu, kāda tā bija, kad to atveda no Beļģijas); ka šāda veida produkta atkārtota pārdošana parasti notiek naftas tirdzniecības laikā un ka konkrētais pircējs Beļģijā, atdodot degvielu atpakaļ, nebija plānojis to apglabāt, un brīdī, kad degvielu nogādāja atpakaļ Nīderlandē, tai vairs nebija atkritumu īpašības.

8 — Saskaņā ar Komisijas secinājumiem kods AC030 (tādu eļļu atkritumi, kuras nav derīgas sākotnēji paredzētajam lietojumam) Regulas Nr. 259/93 III pielikumā, kas minēts pret atbildētāju izvirzītajās apsūdzībās, nav piemērojams, jo ne atbildētājs, ne pircējs nav izmantojuši minēto eļļu. Šī kategorija, atbilstoši Komisijas viedoklim, attiecas uz jau izmantotās eļļas pārpalikumiem.

9 — 2008. gada 24. jūnija spriedums lietā C-188/07 *Commune de Mesquer* (Krājums, I-4501. lpp., 53. punkts un tajā minētā judikatūra).

10 — Tomēr pat pilnīga atgūšana ne vienmēr nozīmēs, ka attiecīgais produkts vairs nav atkritumi. Tas joprojām var būt atkritumi, ja tā īpašnieks atbrīvojas, ir nodomājis atbrīvoties vai ir spiests atbrīvoties no tā. 2013. gada 7. marta spriedums lietā C-358/11 *Lapin luonnonsuojelupiiri* (57. punkts un tajā minētā judikatūra).

23. Tomēr, manuprāt, nevienu no minētajiem argumentiem nepamato Tiesas judikatūra attiecībā uz atkritumu apglabāšanas nozīmi.

24. Tāpat tie arī nav tieši attiecināmi uz galvenajiem jautājumiem, kas radušies šajā lietā, kas ietver nepieciešamību noskaidrot, i) vai *Shell* bija atkritumu “īpašnieks” Direktīvas 2006/12 1. panta c) punkta izpratnē vai “ražotājs”, vai juridiska persona, kuras īpašumā atrodas atkritumi un ii) vai piesārņotā degviela bija “atkritumi” Direktīvas 2006/12 1. panta a) punkta izpratnē, jo tā bija viela vai priekšmets, kas iekļauts I pielikumā noteiktajās kategorijās, un no kā īpašnieks atbrīvojas, ir nodomājis atbrīvoties vai ir spiests atbrīvoties.

25. Turklāt, pretēji *Shell* apgalvotajam, manuprāt, Tiesai nebūtu jāņem vērā jebkādi pieņēmumi, kas neatbilst faktiem, kādi tie ir minēti lūgumā sniegt prejudiciālu nolēmumu. Šeit es runāju par *Shell* apgalvojumu, ka tai bija zināms degvielas sajaukuma sastāvs un tas, ka šo degvielu varēja atkārtoti pārdot, neveicot sajaukšanu, pirms krava atstāja Beļģiju. Neapstrīdētais fakts par atkārtotu degvielas sajaukšanu pirms tās atkārtotas pārdošanas, manuprāt, norāda uz nolūku to apglabāt, un atkārtotas sajaukšanas darbība pati par sevi ir reģenerācija, citiem vārdiem sakot, *Shell* veikta produkta apglabāšana. Pretējā gadījumā Tiesa uzņemtos risku atbildēt uz hipotētiskiem jautājumiem, kas saskaņā ar pastāvīgo judikatūru ir nepieņemami.

26. Turklāt faktam, ka piesārņotā degviela bija produkts, kas neatbilst specifikācijām, attiecībā uz starp *Shell* un *Carens* noslēgtajā līgumā paredzētajām specifikācijām nav nozīmes, nosakot, vai tā ir atkritumi saskaņā ar obligāti piemērojamajiem ES tiesību aktiem atkritumu jomā, jo tiem ir publisko tiesību raksturs un tos neietekmē līgumslēdzēju griba. Šajā situācijā ir nepieciešams atgādināt, ka apskatāmais degvielas maisījums satur *ULSD* un *MTBE*. Jebkādas dīzeldegvielas apstrādes laikā ir jāņem vērā apdraudējumu risks, ko var izraisīt noplūdes vidē un ugunsdrošības riski. *MTBE* pati par sevi ir ķīmiska viela, kas saskares gadījumā ir potenciāli kaitīga cilvēku veselībai¹¹. Šie riski ir acīmredzami situācijā, kad konkrēts vielas sastāvs rodas no nejauša piesārņojuma, kura precīzu veidu var noskaidrot, tikai veicot vēlākas analīzes.

27. Es norādu arī, ka saskaņā ar lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu strīds nav par to, ka *Shell* i) paņēma atpakaļ degvielas maisījumu no *Caren*, ii) piekrita nogādāt degvielas maisījumu atpakaļ Nīderlandē un iii) faktiski Nīderlandē sajauca to, veidojot jaunu maisījumu, lai pārdotu to kā degvielu. Manuprāt, jebkādas turpmākas diskusijas attiecībā uz to, ko *Shell* būtu varējis darīt pēc tam, kad tā uzzināja par degvielas piesārņojumu, vai būtu darījusi citos apstākļos, nav atbilstošas attiecīgo juridisko jautājumu atrisināšanai.

B – Atkritumu jēdziena piemērošana saistībā ar konkrētajiem faktiem

28. Šis lietas būtiskākais jautājums ir noteikt, vai piesārņotā viela ir “atkritumi”, bet jēdzienu “radītājs” un “apglabāšana” nozīme arī ir ļoti svarīga šī strīda atrisināšanai.

29. Direktīvas 2006/12 1. panta b) punktā ir noteikts, ka “radītājs” ir ikviens, kura darbība rada atkritumus (“sākotnējais radītājs”), un/vai ikviens, kas nodarbojas ar atkritumu priekšapstrādi, sajaukšanu vai citām darbībām, kuru rezultātā mainās atkritumu īpašības vai sastāvs. Jēdziens “apglabāšana” ir definēts 1. panta 1. punkta e) apakšpunktā kā “jebkuras darbības, kas minētas II A pielikumā”. Šie noteikumi ir jālasa, ņemot vērā pastāvīgo judikatūru attiecībā uz jēdziena “atkritumi” nozīmi, kas, kā es jau minēju, “galvenokārt ir jāizsecina no īpašnieka darbībām, kas ir atkarīgas no tā, vai viņam ir nolūks apglabāt attiecīgās vielas”¹².

11 — *Ulla Sandbæk* (EDD) Rakstveida jautājums E-3520/01 Komisijai un *Wallström* kunga sniegtā atbilde, OV 172 E, 92. lpp.

12 — 2002. gada 18. aprīļa spriedums lietā C-9/00 *Palin Granit and Vehmassalon kansanterveystyön kuntayhtymän hallitus* (*Recueil*, I-3533. lpp., 22. punkts un tajā minētā judikatūra), skat. arī spriedumu lietā *Commune de Mesquer* (53. punkts).

30. Turklāt fakts, ka vielu var atkārtoti izmantot, lai gūtu ekonomisku ieguvumu, neizslēdz to, ka šī viela ir atkritumi¹³, un tāpat fakts, ka viela ir daļa no rūpniecības procesa, neizslēdz iespēju, ka tā ir atkritumi¹⁴.

31. Tādējādi *Shell* apgalvojums, kas attiecas uz apgalvoto faktu, ka piesārņoto maisījumu varēja pārdot kā degvielu, papildus to neapstrādājot, ir nevietā. Kā ir secinājis ģenerālvokāts Džeikobss [*Jacobs*] lietā *Palin Granit*, vielas sastāvs vispārīgi nenosaka to, vai šī viela ir vai nav atkritumi. Turpretī vielas sastāvs var noteikt, vai tā ir bīstamie atkritumi, un var būt rādītājs attiecībā uz to, vai šī viela ir paredzēta, lai no tās atbrīvotos, vai tas ir jādara¹⁵.

32. Tādējādi jēdziena “atkritumi” piemērošanas joma ir atkarīga no jēdziena “atbrīvoties” nozīmes¹⁶. Turklāt tā vietā, lai nepamatoti uzsvērtu ietekmi uz tirgu, kā to apgalvoja *Shell*, no tiesvedības ir skaidrs, ka jēdziens “atbrīvoties” ir jāinterpretē, ņemot vērā Direktīvas 2006/12 mērķus, kas ir cilvēku veselības un vides aizsardzība, un Eiropas Savienības vides politikas mērķus. Minētais ietver augsta līmeņa vides aizsardzību, preventīvu darbību un piesardzības principa ievērošanu. Ja tiek pietiekami ņemti vērā Direktīvas 2006/12 mērķi un LESD 191. panta 2. punkts, atkritumu jēdzienu nevar interpretēt šauri¹⁷.

33. Saskaņā ar Tiesas judikatūru jēdziens “atbrīvoties” attiecas gan uz vielu, gan priekšmetu apglabāšanu un vērtības palielināšanu¹⁸.

34. Daži apstākļi var liecināt par to, ka pastāv rīcība, nodoms vai pienākums atbrīvoties no vielas vai priekšmeta Direktīvas 2006/12 1. panta 1. punkta izpratnē. Tā tas jo īpaši būs tad, ja izmantotā viela ir ražošanas atliekas, proti, produkts, kas par tādu netiek uzskatīts¹⁹. Tādējādi Tiesa ir secinājusi, ka granīta karjeru izstrādes šķembas, kas nav produkts, ko galvenokārt vēlas iegūt tā izmantotājs, principā ir atkritumi²⁰. Minētais tika secināts, kaut arī nepastāvēja ne fiziska, ne minerālu sastāva atšķirība starp pamatakmeni, pārpalikušajām šķembām un akmeni, kas tika iegūts komerciālai izmantošanai²¹.

35. Turklāt Tiesa tāpat ir nolēmusi, ka lietas, materiāli vai izejvielas, kas radušās ražošanas vai ieguves procesā, kura galvenais mērķis nav to saražot, var būt nevis atliekas, bet gan blakusprodukts, no kura attiecīgais uzņēmums nebūt nevēlas “atbrīvoties”, bet kuru tas ir paredzējis izmantot un laist tirdzniecībā tam izdevīgos apstākļos vēlākā procesā bez iepriekšējas pārstrādes²². Tomēr, ņemot vērā pienākumu atkritumu jēdzienu interpretēt plaši, lai ierobežotu tiem piemītošos traucējumus vai kaitīgumu, šī Tiesas ar blakusproduktiem saistītā argumentācija ir jāizmanto tikai situācijās, kurās lietas, materiāla vai izejvielas atkārtota izmantošana ražošanas procesa turpinājumā bez iepriekšējas pārstrādes ir ne tikai iespējama, bet pat neapšaubāma²³.

13 — 1990. gada 28. marta spriedums apvienotajās lietās C-206/88 un C-207/88 *Vessoso un Zaneti* (*Recueil*, I-1464. lpp., 9. punkts), 1997. gada 25. jūnija spriedums apvienotajās lietās C-304/94, C-330/94, C-342/94 un C-224/95 *Tombesi* u.c. (*Recueil*, I-3561. lpp., 47. punkts), spriedums lietā *Palin Granit* (29. punkts).

14 — 1997. gada 18. decembra spriedums lietā C-129/06 *Inter-Environnement Wallonie* (*Recueil*, I-7411. lpp., 32. punkts).

15 — Šo secinājumu 45. un 46. punkts.

16 — *Inter-Environnement Wallonie* (26. punkts).

17 — Spriedums lietā *Palin Granit* (23. punkts un tajā minētā judikatūra), 2004. gada 7. septembra spriedums lietā C-1/03 *Van de Walle* u.c. (*Recueil*, I-7613. lpp., 45. punkts). Kā jau minēts iepriekš, EKL 174. panta 2. punkts šajā lietā ir piemērojams *ratione temporis*.

18 — *Inter-Environnement Wallonie* (27. punkts).

19 — *Commune de Mesquer* (41. punkts un tajā minētā judikatūra).

20 — *Palin Granit* (29. punkts).

21 — Skat. ģenerālvokāta Džeikobsa secinājumus lietā *Palin Granit* (44. un 45. punkts).

22 — *Commune de Mesquer* (42. punkts un tajā minētā judikatūra).

23 — *Commune de Mesquer*, 44. punkts un tajā minētā judikatūra.

36. Tā kā piesārņojums bija nejaušs, ir skaidrs, ka pamattiesvedībā izskatāmajiem faktiem nav piemērojams izņēmums, kurš attiecas uz blakusproduktiem. Tiesas judikatūra ir skaidra. Atkritumi var būt vielas un priekšmeti, kurus var reģenerēt kā degvielu videi nekaitīgā veidā²⁴. Tam, ka pastāv iespēja atkārtoti izmantot vielu, izdarot izmaiņas tās sastāvā, nav nozīmes²⁵.

37. Manuprāt, sūtījums, kas sastāv no *ULSD*, kurš nejauši sajaukts ar *MTBE* un kā rezultātā tā uzliesmošanas temperatūra ir zemāka, nekā ir atļauta dīzeļdegvielai, ko pārdod degvielas uzpildes stacijās, piesārņošanas brīdī kļūst par atkritumiem Direktīvas 2006/12 1. panta 1. punkta a) apakšpunkta izpratnē un paliek tāds tikmēr, kamēr tas tiek reģenerēts sajaucot, vai līdz brīdim, kad tas tiek komerciāli pārklasificēts veidā, ko var objektīvi pārbaudīt. Tādējādi ir notikusi atkritumu pārvadāšana. Situācija būtu citādāka tikai tad, ja reģenerēšana sajaucot vai atkārtoti pārdodot trešajai personai, pamatojoties uz dokumentiem, kuros atainots precīzs degvielas maisījuma sastāvs, būtu notikusi pirms pārkraušanas Beļģijā²⁶.

38. Tātad *Shell* bija gan atkritumu “radītājs” saskaņā ar Direktīvas 2006/12 1. panta 1. punkta b) apakšpunktu, gan atkritumu “īpašnieks” saskaņā ar tās pašas direktīvas 1. panta 1. punkta c) apakšpunktu, ņemot vērā to, ka viela kļuva par “atkritumiem” piesārņošanas brīdī. Tā palika atkritumi Beļģijā, kur *Carens* kļuva par īpašnieku atbilstoši 1. panta 1. punkta c) apakšpunktam, tā kā tam bija jāatbrīvojas no piesārņotā sajaukuma, ņemot vērā to, ka tam nebija atļaujas to uzglabāt, un [*Carens*] patiešām atbrīvojās no tās, atdodot to atpakaļ atbildētājam.

39. Saņemot atpakaļ degvielu, *Shell* atkal kļuva par tās īpašnieku Direktīvas 2006/12 1. panta 1. punkta c) apakšpunkta izpratnē, proti, gan kā “radītājs”, gan kā juridiskā persona, kuras īpašumā tā atradās. Tad uz *Shell* turpināja attiekties pienākums no tās atbrīvoties līdz brīdim, kad tā tika atkārtoti sajaukta Nīderlandē, kas bija reģenerācija, kuras laikā notika atbrīvošanās no atkritumiem. Citiem vārdiem sakot, ņemot vērā, ka *Shell* nebija uzsācis reģenerācijas procesu, pirms tas uzsāka atgriešanos Nīderlandē, piesārņotais maisījums turpināja būt atkritumi attiecīgās pārvietošanas laikā.

40. Beigās es vēlētos uzsvērt, ka tikai tas, ka netika izpildītas līgumā paredzētās specifikācijas, pats par sevi nenozīmē, ka viela vai produkts noteikti ir jāuzskata par atkritumiem. Ja pārdevējs piegādā restorānam malto gaļu, kas ir liellopu un zirga gaļas maisījums, tā vietā, lai piegādātu tīru liellopu gaļu atbilstoši tam, kā puses vienojušās, iespējams, viņam saskaņā ar līguma noteikumiem ir pienākums pieņemt atpakaļ attiecīgi piegādāto gaļu, kas tādējādi nekļūst par atkritumiem. Tomēr, ja produkts rodas nejauša liellopu gaļas piesārņojuma ar zirga gaļu rezultātā maltās gaļas pārstrādes procesa laikā, viņam ir pienākums atbrīvoties no maltās gaļas, kamēr tiek precizētas precīzas tās iezīmes, un attiecīgo malto gaļu vai nu apglabā, vai arī pārklasificē, piemēram, par ūdeņu barību vai par liellopu-zirga gaļas maisījumu patēriņam cilvēkiem, ja tas atbilst prasībām, kas paredzētas noteikumos attiecībā uz pārtikas produktiem²⁷. Vispārīgāk nejauši saražots produktu maisījums ir *prima facie* atkritumi, ja izmantošana, kurai tas ir paredzēts, nav droša, nezina par tā sastāvu. Minētais attiecas uz tādiem produktiem kā pārtika vai degviela, kuru īpašības ir būtiskas cilvēku veselībai un videi²⁸.

24 — 2000. gada 15. jūnija spriedums lietā C-418/97 *ARCO Chemie Nederland (Recueil, I-4475. lpp.)*.

25 — *Commune de Mesquer*, 40. punkts un tajā minēta judikatūra.

26 — Kodolīgu likuma par to, kad viela pārstāj būt atkritumi, kopsavilkumu skat. 76.–79. punktu ģenerālvokātes. J. Kokotes [*J. Kokott*] 2012. gada 13. decembra secinājumos lietā C-358/11 *Lapin luonnonsuojelupiiri*. Tiesa pasludināja spriedumu 2013. gada 7. martā. Jāņem vērā, ka šī lieta attiecas uz Direktīvu 2008/98 un konkrētāk tās 53.–60. punktā aplūkots jautājums par to, kad viela pārstāj būt atkritumi Direktīvas 2008/98 izpratnē, jo tā ir reģenerēta.

27 — Analīzei par apstākļiem, kuros dzīvnieku miltus var uzskatīt par atkritumiem skat. 2007. gada 1. marta spriedumu lietā C-176/05 *KVZ rettec GmbH* (Krājums, I-1721. lpp.).

28 — Skat., piemēram, Eiropas Parlamenta un Padomes 1998. gada 13. oktobra Direktīvu 98/70/EK, kas attiecas uz benzīna un dīzeļdegvielu kvalitāti un ar ko groza Padomes Direktīvu 93/12/EEK (OV L 350, 58. lpp.), ar grozījumiem, kas izdarīti ar Eiropas Parlamenta un Padomes 2009. gada 23. aprīļa Direktīvu 2009/30/EK, ar ko groza Direktīvu 98/70/EK attiecībā uz benzīna, dīzeļdegvielas un gāzeļļas specifikācijām un ievieš mehānismu autotransporta līdzekļos lietojamās degvielas radītās siltumnīcefekta gāzu emisijas kontrolei un samazināšanai, groza Padomes Direktīvu 1999/32/EK attiecībā uz tās degvielas specifikācijām, kuru lieto iekšējo ūdensceļu kuģos, un atceļ Direktīvu 93/12/EEK (OV L 140, 88. lpp.), un Komisijas 2011. gada 1. jūnija Direktīvu 2011/63/ES, ar kuru pielāgojot tehnikas attīstībai, groza Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 98/70/EK, kas attiecas uz benzīna un dīzeļdegvielu kvalitāti (OV L 147, 15. lpp.).

41. Tādējādi laikā no piesārņošanas brīža līdz atbrīvošanās no tās brīdim vai reģenerācijas brīdim, īstenojot pārklasificēšanu, attiecīgā maltā gaļa būtu “atkritumi” saskaņā ar ES noteikumiem atkritumu jomā, konkrētāk, specifikācijām neatbilstošs produkts, kas piesārņots neparedzēta gadījuma rezultātā²⁹.

42. Tāpēc pretēji *Shell* tiesas sēdes laikā paustajiem argumentiem, manis ieteiktā atbilde neradīs pārmērīgu parastās tirdzniecības gaitas traucējumu, bet drīzāk uzsvērs rūpības apmēru, ko varētu sagaidīt, ka ievēros ikviens atbildīgs tirgotājs, proti, uzskatīt par atkritumiem ikvienu produktu, kas piesārņots neparedzēta gadījuma rezultātā.

V – Secinājumi

43. Ņemot vērā iepriekš minēto, es ierosinu uz visiem *Rechtbank te Rotterdam* uzdotajiem jautājumiem atbildēt šādi:

Sūtījums, kas satur degvielu, ko pārdevējs paņēmis atpakaļ un pārstrādā sajaucot, lai to atkārtoti laistu tirgū, jo attiecīgā degviela ir tikusi nejauši sajaukta ar kādu vielu un tāpēc vairāk neatbilst drošības prasībām, lai pircējs to varētu uzglabāt atbilstoši vides atļaujai, ir jāuzskata par atkritumiem saskaņā ar Padomes 1993. gada 1. februāra Regulas (EEK) Nr. 259/93 par uzraudzību un kontroli attiecībā uz atkritumu pārvadājumiem Eiropas Kopienā, ievēšanu tajā un izvešanu no tās 2. panta a) punktu no nejaušas piesārņošanas brīža līdz tās reģenerācijai sajaucot.

29 — Skat. Direktīvas 2006/12 I pielikuma Q2 un Q4 kategorijas.